Na Caminda
Achtergronden van Arubaanse straatnamen

Dokter Horacio 'Acho' Oduber

Het is geen bekende straat, omdat hij weinig wordt gebruikt. Maar hij bestaat toch echt: de Dr. Horacio Oduberstraat. Je vindt 'm achter het oude landslaboratorium, parallel lopend aan de Hospitaalstraat. De straat draagt dezelfde naam als het ziekenhuis en heeft dan ook dezelfde herkomst. Dokter Horacio Eulogio Oduber (1862-1935) was de eerste Arubaanse medicus.

Tekst: Anouska Kock

Een familie van vier dokters, onder wie dr. Horacio E. Oduber (links voor), naar wie het Horacio Oduber Hospitaal werd vernoemd. Rechts van hem zit zijn broer dr. Daniel Oduber die geneesheer was in Panama. Achter hen staan twee van de vier zonen van dr. Horacio, namelijk dr. Jacobo (Cobito) Oduber, en dr. Francisco (Fanchi) Oduber.

Zijn ouders waren Francisco Oduber en Johanna Prudencia Eckmeyer, die beiden waren geboren op Aruba in het jaar 1827. Na zijn algemene schoolopleiding zette 'Acho', zoals hij liefkozend werd genoemd, als achttienjarige koers richting de University of Maryland in de Amerikaanse stad Baltimore. Enkele jaren later keerde hij terug als volleerd arts, de eerste Arubaan die deze titel mocht dragen.
Dokter Acho was een zeer gerespecteerde medicus, die met paard en kar (kietrien) het hele eiland rondging om zieken te bezoeken. Hij stond bekend als een sympathieke man met een jong hart. Iemand die een persoonlijke band had met zijn patiënten, en zijn beroep met veel gedrevenheid uitvoerde. Zijn patiëntenbestand bestond uit de paar duizend inwoners die Aruba toen telde (achtduizend zielen volgens een schatting uit 1910). Zij waren overwegend landarbeiders met weinig financiële middelen. Dikwijls werd de dokter betaald in nature, ofwel met boontjes, pinda's of andere landbouwgewassen. Zijn paard werd daarbij niet overgeslagen. Speciaal voor dit dier hielden de huishoudens altijd een beetje hooi apart.
Dokter Oduber was arts in een tijd die tegenwoordig bijna primitief lijkt. Er was geen elektriciteit of stromend water op het eiland. Geen telefoon. Geen gemotoriseerd vervoer. En ook de medische wetenschap stond nog in de kinderschoenen. Veel mensen gingen dood aan infecties. Van virussen of kinderziektes had men nog nooit gehoord. Evenmin van penicilline, bloedtransfusies of röntgenfoto's. Het begrip bacterie was wel bekend, maar nog lang niet goed doorgedrongen, laat staan dat therapie en preventie daarop gericht waren. Al met al, kon een arts dus niet zo heel veel doen, anders dan aderlaten en het verwarmen van ledematen.
Bovendien zag dokter Oduber zich op Aruba geconfronteerd met een ander probleem, namelijk het ontbreken van een ziekenhuis. Daarom bleven patiënten soms bij hem slapen; kosteloos. In zijn huis aan de Wilhelminastraat had hij een paar vertrekken speciaal hiervoor ingericht. Hier voerde de dokter overigens ook alle andere handelingen uit die bij een ziekenhuis horen, waaronder operaties. Amputaties, bijvoorbeeld. Bij gebrek aan opium of een ander verdovingsmiddel, werden patiënten dan eerst dronken gevoerd met rum. In feite kun je zeggen dat het doktershuis aan de Wilhelminastraat Aruba's eerste hospitaal was.
Dokter Acho trouwde twee keren. Eerst met Antonia Penso, later met Mariana Betanco. Hij kreeg vier zonen en een dochter, namelijk Francisco (1884), Jacobo (1893), Johanna (1895), Polidor (1899) en Horacio (1905). Twee van zijn zonen, namelijk Francisco (Fanchi) en Jacobo (Cobito) werden beiden op volwassen leeftijd ook arts. Fanchi trouwde in 1915 in Venezuela met Constanza van der Biest en bleef lange tijd in dat land wonen en werken, omdat er indertijd op Aruba niet voldoende werk was. Pas in 1944 kwam hij met zijn gezin naar Aruba, toen de uitbreiding van de Lago een bevolkingstoename had veroorzaakt en er vraag was naar meer artsen.
Ook de tweede zoon, Jacobo (Cobito), koos het beroep van zijn vader. En ook hij moest vervolgens voor werk uitwijken naar een andere omgeving. Hij trouwde met Albertina de Veer en begon zijn loopbaan in Curaçao, welk eiland hij echter verliet toen op Aruba de vraag naar artsen groter werd. Dokters Cobito en Fanchi genoten beide een goede reputatie, net als hun ouwe heer.
Toen in 1976 Aruba's eerste echte ziekenhuis was geconstrueerd organiseerde het Bestuurscollege een prijsvraag rond de naamgeving. Onder de 138 inzendingen klonken suggesties zoals Mamona Hospitaal, Aruba Hospitaal, Dr. De la Fuente Hospitaal, Hospital Betico Croes en Hospital General di Aruba. Hoewel de Dr. Horacio Oduberstraat al bestond, waren jongere generaties niet bekend met de pionier van de Arubaanse gezondheidszorg. Hij was toen al ruim veertig jaar overleden.
De familie van Horacio was bijzonder blij met de uiteindelijke keuze van het Bestuurscollege. Zo schreef de jongste zoon, eveneens Horacio geheten, in 1976 in een Engelstalige brief aan commissielid Alida (Dachi) Lampe: "I avail myself of this opportunity to express my appreciation for the 'beau geste' from the committee and thank every one of them for their thoughtfulness in remembering my father and consequently honor his name. On my last visit to Aruba I saw the construction of the hospital in process and somehow I had an inner-feeling that my father would have rejoiced the project had he lived to see his beloved Aruba with such a hospital. I remember as a small boy that he used to lodge the operated persons without means in the rooms we had in our yard. Since the committee is composed of young people I wonder who could have brought up the bright idea of remembering my father. Again, thank you all."

Afbeeldingen van het huis van dokter Horacio Oduber aan de Wilhelminastraat. De bovenste foto dateert van 1910, de onderste van de jaren veertig. Rechts de oude protestantse kerk, gebouwd in 1846. Na het vertrek van de dokter woonden de eerste heren van de Lago enige jaren in het huis. Omstreeks 1920 werd het pand door gezaghebber Quast ingericht als een 'pasanggrahan' (uit het Javaans: gasthuis) voor officiële buitenlandse gasten. In 1949 werd het huis afgebroken, om plaats te maken voor de nieuwe kerk.